

Handläggare
Johanna Kleman
Telefon: 08 - 508 252 89**Till**
Socialnämnden
2023-02-21

FoU-rapport 2022

Socialnämndens arbete med forskning och utveckling 2022

Förvaltningens förslag till beslut

1. Socialnämnden godkänner rapporten om arbetet med forskning och utveckling under 2022.
2. Socialnämnden överlämnar rapporten till samtliga stadsdelsnämnder.

Veronica Carstorp Wolgast
socialdirektörMaria Karlsson
Tf. avdelningschef

Sammanfattning

Socialnämndens arbete med forskning och utveckling har under 2022 inneburit samverkan med lärosäten som genererat ett flertal viktiga forskningsprojekt.

Utvärdering av sociala insatsgrupper (SIG) har initierats och pågår även under 2023. I utvärderingen ingår en långtidsuppföljning på individnivå samt en bredare utvärdering av verksamheten som den ser ut idag.

Socialnämnden har finansierat projekt inom ramen för Partnerskapspiloten *Effektiva tidiga insatser inom socialtjänsten* med fokus på tidigt stöd och förebyggande insatser inom ekonomiskt bistånd och missbruksområdet.

Marie Cederschiölds utvärdering av skolsociala team slutrapporterades och presenterades för stadens medarbetare under hösten. Den fördjupade utvärderingen av hur arbetet med skolsociala team bedrivs har bidragit med värdefull kunskap och till utveckling kring intern och långsiktigt uppföljning av arbetet, både stadsövergripande och lokalt.

Stadens samarbete med Stockholms universitet har under året resulterat i en gemensam studie om våldsutvecklingen bland unga i Stockholm baserat på en kombination av data från staden¹ och registerdata från kriminologiska institutionen.

Marie Cederschiöld högskola genomför ett sexårigt (2020-2026) FORTE-finansierat forskningsprogram som syftar till att utforska förutsättningarna för, samt bidra till utvecklingen av ett barncentrerat; ”Samordnat interventionssystem mot våld mot barn i nära relationer” (SIVIN)². I fokus står socialtjänstens insatser för upptäckt, utredning och bedömning, skydd och stöd för barn och deras omsorgspersoner.

Socialnämnden deltar i ytterligare ett FORTE-finansierat forskningsprogram, UserInvolve³. Syftet med projektet är att studera och utveckla former för ökat inflytande och delaktighet för personer med psykisk ohälsa som behöver stöd från välfärdsaktörer som socialtjänsten eller hälso- och sjukvården.

Arbetet med att stärka kopplingen mellan forskning och praktik intensifierades under 2022 med anledning av uppdraget att utreda införandet av en akademisk socialtjänst.

Arbetet sker inom ramen för en pilotverksamhet i Farsta stadsdelsnämnd i tät samverkan med forskare vid Marie Cederschiöld högskola och kommer att fortgå under våren 2023. Inom piloten provas former för ett konkret samarbete med forsknings- och utvecklingsarbetet genom följeforskning i stadsdelens verksamheter.

I syfte att knyta samman det lokala och det centrala utvecklingsarbetet har ett så kallat *FoU-forum* inrättats under året. Där deltar representanter som arbetar med utvecklingsfrågor inom socialtjänsten i samtliga stadsdelsnämnder tillsammans med funktioner kopplade till FoU-arbetet vid avdelningen för stadsövergripande sociala frågor. Detta är ett led i arbetet med att stärka och utveckla tätare samverkan mellan socialnämnden och stadsdelsnämnderna i FoU-relaterade frågor.

Bakgrund

Socialnämndens arbete med forskning och utveckling (FoU) ska bidra till utveckling av socialtjänsten och till bättre resultat för brukarna. FoU-arbetet ska främja en kunskapsbaserad socialtjänst där insatser bygger på bästa tillgängliga kunskap. Arbetet ska

---

¹ F. Sivertsen. *Polarisering av våld bland tonårspojkar i Stockholm. En beskrivning utifrån självdeklarationer och registrerad våldsbrottslighet, 2002-2020 (2022)*

² [Forskningsprogram Sivin-Barn - Marie Cederschiöld högskola \(mchs.se\)](#)

³ [Program - Forte](#)

bedrivs praktisknära, ha ett tydligt stockholmsperspektiv och vara ett komplement till statliga myndigheters forskning.

Socialnämnden bedriver FoU-arbetet på en stadsövergripande nivå där samverkan med stadsdelsnämnderna, olika lärosäten, forskare och socialtjänstakademien är betydelsefullt för stadens kunskapsutveckling inom det sociala området.

Medel för forskning och utveckling inom socialtjänstens verksamhetsområde avsätts i socialnämndens budget utifrån erforderliga beslut. Enheten för samordning och uppföljning på vid avdelning för stadsövergripande sociala frågor ansvarar för att ta fram beslutsunderlag till socialnämnden och FoU-rådet.

Socialnämnden samverkar med olika lärosäten, FoU-rådet, stadsdelsnämnderna samt med socialtjänstakademien i forsknings- och utvecklingsrelaterade frågor samt med stadsledningskontoret om på vilket sätt forskning kan kopplas till sociala investeringsprojekt.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för stadsövergripande sociala frågor. Förvaltningsgruppen har behandlat ärendet den 15 februari 2023. Rådet för funktionshinderfrågor har haft möjlighet att behandla ärendet den 16 februari 2023.

Ärendet

Socialnämnden har sammanfattat 2022 års arbete med forskning och utveckling i en FoU-rapport (se bilaga).

I rapporten framgår hur arbetet med forskning och utveckling bedrivs och organiseras, hur socialnämnden samverkar med externa aktörer och stadsdelsnämnderna samt vilka aktiviteter som har genomförts.

Socialnämnden anordnar årligen ett socialtjänstinternat, internatet är ett tillfälle för stadens chefer som arbetar inom socialtjänsten att mötas för dialog och samverkan kring stadens utveckling och strategiska inriktning. På 2022 års internat deltog även socialtjänstakademien då fokus på internatet var vidareutveckling mot en mer kunskapsbaserad socialtjänst i linje med förslaget om ny socialtjänstlag (Framtidens socialtjänst, SOU 2020:47). Internatet utgjorde en viktig arena för dialog kring forsknings- och utvecklingsfrågor och samverkan mellan Stockholms stads socialtjänst och akademien.

Inom stadens socialtjänst pågår flera viktiga forsknings- och utvecklingsprojekt dels inom olika verksamhetsområden och i olika stadsdelsnämnder. I syfte att knyta samman det lokala och det centrala utvecklingsarbetet har ett så kallat *FoU-forum* inrättats

under året. Där deltar representanter som arbetar med utvecklingsfrågor inom socialtjänsten i samtliga stadsdelsnämnder tillsammans med funktioner kopplade till FoU-arbetet vid avdelningen för stadsövergripande sociala frågor.

Årligen utlyses och fördelas stadsövergripande forskningsmedel, lokala utvecklingsmedel (LUM) och medel för utbyte och lärande (MUL) genom studieresor och studiebesök. Fördelning, prioritering av satsningar inom olika ämnes- eller verksamhetsområden bereds i det FoU-råd som är kopplat till socialnämndens arbete med forskning och utveckling

Socialnämnden har medverkat i uppdragen inom ramen för Partnerskapspiloten *Effektiva tidiga insatser inom socialtjänsten* som består av en systematisk kunskapsöversikt *Ett förebyggande perspektiv på ekonomiskt bistånd*⁴ samt rapporterna *Tidigt stöd inom ekonomiskt bistånd och missbruk*⁵, *Tidigt stöd för att minska långvarigt behov av försörjningsstöd*⁶ och *Tidigt stöd för att minska långvarigt behov av stöd till följd av missbruksrelaterade problem*⁷.

Slutsatserna i rapporten *Tidigt stöd för att minska långvarigt behov av stöd till följd av missbruksrelaterade problem* bidrog till att en förstudie om att testa IPS (individual placement support) för personer med missbruksproblematik genomförts. Vilket lett till ett treårigt pilotprojekt som leds av arbetsmarknadsnämnden i tre stadsdelsnämnder.

Sedan 2020 har Marie Cederschiöld Högskola, tidigare Ersta Sköndal Bräcke högskola, genomfört en utvärdering av stadens arbete med skolsociala team. Metoden bygger på samverkansstrukturer och tidiga insatser och syftar till att elever med upprepad skolfrånvaro ska öka sin närvaro i skolan. Utvärderingen av skolsociala team slutrapporterades och presenterades för stadens medarbetare under hösten. Den fördjupade utvärderingen av hur arbetet med skolsociala team bedrivs har bidragit med värdefull kunskap och till utveckling kring intern och långsiktigt uppföljning av arbetet, både stadsövergripande och lokalt.

Socialnämnden deltar i ytterligare ett FORTE-finansierat forskningsprogram, UserInvolve⁸. Syftet med projektet är att studera och utveckla former för ökat inflytande och delaktighet för personer med psykisk ohälsa som behöver stöd från välfärdsaktörer som socialtjänsten eller hälso- och sjukvården. I programmet ingår forskningsstudier, utveckling av former för samproduktion där

---

⁴ G. Bergström, M. Isaksson, E. Petrini. *Ett förebyggande perspektiv på ekonomiskt bistånd*, 2022.

⁵ Lumell Associates. *Effektiva tidiga insatser inom socialtjänsten – Rapport 1 dnr: 3.1.1–832/2020*.

⁶ Lumell Associates. *Effektiva tidiga insatser inom socialtjänsten – Rapport 2 dnr: 3.1.1–832/2020*.

⁷ Lumell Associates. *Effektiva tidiga insatser inom socialtjänsten – Rapport 3 dnr: 3.1.1–832/2020*.

⁸ [Program - Forte](#)

forskare, brukare och verksamheter arbetar tillsammans för att göra kunskap om inflytande och delaktighet tillgänglig. Programmet syftar till att undersöka och utveckla hållbara praktiker för brukarinflytande inom verksamhetsområdet psykisk hälsa, med fokus på kommunala verksamheter. Forskningsprogrammet pågår under sex år, under perioden 2021 till 2027.

Marie Cederschiöld högskola genomför ett sexårigt (2020-2026) FORTE-finansierat forskningsprogram som syftar till att utforska förutsättningarna för, samt bidra till utvecklingen av ett barncentrerat; ”Samordnat interventionssystem mot våld mot barn i nära relationer” (SIVIN)⁹. I fokus står socialtjänstens insatser för upptäckt, utredning och bedömning, skydd och stöd för barn och deras omsorgspersoner. I SIVIN samarbetar Marie Cederschiöld Högskola med ett antal aktörer, bland annat med socialtjänsten i Stockholms stad som ingår i flera av programmets 13 delstudier. Forskningen sker i nära samarbete med praktiken och syftar till att bygga strukturer på vetenskaplig grund som kan åstadkomma varaktig förändring i socialtjänstens ordinarie praktik.

Arbetet med att stärka kopplingen mellan forskning och praktik intensifierades under 2022 med anledning av uppdraget *”Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna utreda införandet av en akademisk socialtjänst där socialsekreterare och forskare samlokaliseras i syfte att undersöka och utvärdera socialtjänstens insatser. En pilotverksamhet ska genomföras”*.

Den konkreta idén om en akademisk socialtjänst är inspirerad av konceptet akademiska vårdcentraler. Syftet är att få till en mer intim koppling mellan praktik och forskning. Det innebär bland annat att ha forskare som följer verksamheten eller att de som är anställda har delar av sin anställning i att göra olika former av praktikinära studier med utgångspunkt i verksamheten.

Arbetet inom ramen för pilotverksamheten bedrivs i Farsta stadsdelsnämnd i tät samverkan med forskare vid Marie Cederschiöld högskola och kommer att fortgå under våren 2023. Inom piloten provas former för ett konkret samarbete med forsknings- och utvecklingsarbetet genom följeforskning i stadsdelens verksamheter. Forskare och medarbetare arbetar även tillsammans om hur den reguljära verksamhetsplaneringen/-uppföljningen skulle kunna utvecklas för att på ett bättre sätt stödja utvecklingen mot en mer kunskapsbaserad socialtjänst. Inom ramen för uppdraget har en rapport¹⁰ tagits fram som beskriver hur en akademisk socialtjänst skulle kunna utvecklas vidare i staden. I

---

⁹ [Forskningsprogram Sivin-Barn - Marie Cederschiöld högskola \(mchs.se\)](https://www.mchs.se)

¹⁰ M. Börjesson, M. Eriksson. *En modell för införandet av en akademisk socialtjänst i Stockholms stad, 2023.*

rapporten konstateras att det pågår mycket forsknings- och utvecklingsarbete inom det ordinarie FoU-arbetet. Ett viktigt fokusområde som lyfts är att utveckla redan befintliga strukturer för att stärka både lokala och stadsövergripande praktiska forskningssamarbeten.

Stockholms stad har ett stadsövergripande samverkansavtal med Stockholms universitet (SU) vilket avser att stärka och systematisera samarbeten mellan forskning och praktik. Avtalet skapar förutsättningar för stabilitet och långsiktiga forskningssamarbeten samt en gemensam organisering för dialog kring forskningsrelaterade frågeställningar. Stadens samarbete med SU har under året resulterat i en gemensam studie om våldsutvecklingen bland unga i Stockholm baserat på en kombination av data från staden¹¹ och registerdata från kriminologiska institutionen.

Utvärdering av sociala insatsgrupper (SIG) har initierats för att pågå under 2022 och 2023. I utvärderingen ingår en registerbaserad långtidsuppföljning på de individer som deltog i en tidigare utvärdering (2016) samt en bredare utvärdering av verksamheten som den ser ut i staden idag.

Inventering av familjebehandlingsinsatser i stadsdelsnämnderna ska genomföras för att stärka kunskapen om vad som ingår i dessa insatser och hur arbetet med att bevilja, erbjuda och starta upp insatserna ser ut i staden. Syftet framåt är att fler kunskapsbaserade och målgruppsanpassade ska bli mer träffsäkra och kunna erbjudas i rätt tid och utifrån individuella behov. Detta behov baseras bland annat på resultaten i genomlysningen ”Rätt stöd i rätt tid” och socialtjänstinspektörernas granskningar under 2021-2022.

Jämställdhetsanalys

Den forskning och utvärdering som initieras inom socialnämndens FoU-arbete kan bidra till att öka socialnämndens kunskap om jämställdhetsaspekter inom det sociala verksamhetsområdet. Vid uppstart av nya forsknings/utvärderingsprojekt, med lärosäten eller med en extern aktör, belyser socialnämnden vikten av att forskningen/utvärderingen innehåller ett jämställdhetsperspektiv. Ny kunskap om jämställdhet inom socialt arbete, genom forskning och utvärdering, kan bli viktiga underlag för ett analys- samt förbättringsarbete inom socialnämndens verksamheter.

Förvaltningens synpunkter och förslag

I linje med den nya lagstiftning som föreslås i den statliga utredningen om ny socialtjänstlag (Framtidens socialtjänst, SOU

---

¹¹ F. Sivertsen. *Polarisering av våld bland tonårspojkar i Stockholm. En beskrivning utifrån självdeklarationer och registrerad våldsbrottslighet, 2002-2020 (2022)*

2020:47) är socialnämndens fortsatta fokus att sprida kunskap om kunskapsbaserade insatser inom tidigt och förebyggande stöd i syfte att stödja stadsdelsnämndernas utvecklingsarbete på detta område. Fortsatt samverkan med lärosäten och forskare samt fortsatt arbete med att skapa goda förutsättningar för praktisknära forskning blir här särskilt viktiga.

Det finns idag en omfattande kunskap inom stadens socialtjänst som används för att utveckla den egna verksamheten. För att den kunskap som finns lokalt inom stadens socialtjänst ska bli mer tillgänglig och användbar blir en viktig del i det fortsatta arbetet att bygga vidare på samverkansstrukturer mellan socialnämnden, lärosäten och stadsdelsnämnderna.

Forskning inom det sociala arbetet behöver fortsätta att stärkas med utgångspunkt i praktikens behov. Socialförvaltningen ser här ett behov av att bygga vidare på befintliga samarbeten och skapa tydliga strukturer för att främja den praktisknära forskningen. Att bidra till det kunskapsbaserade arbetet inom stadens socialtjänst med fokus på tidiga och förebyggande insatser kommer vara en viktig del i det fortsatta FoU-arbetet.

Den rapport ¹² som sammanställts inom ramen för socialnämndens uppdrag att i samarbete med stadsdelsnämnderna utreda införandet av en akademisk socialtjänst ger en översikt av nuläget och den befintliga organisationen. Förslag, identifierade utvecklingsområden och slutsatser som presenteras i rapporten kommer i flera delar utgöra ett användbart underlag i det fortsatta FoU-arbetet med att skapa långsiktiga, strukturerade samarbeten mellan forskning och praktik – en kunskapsbaserad och akademisk socialtjänst.

Bilaga

1. FoU-rapport 2022